

Munhälsa och orofacial funktion hos personer med Optikushypoplasi

Rapport från frågeformulär

Rapport baserad på data hämtade ur Mun-H-Centers faktabas om munhälsa och orofacial funktion hos personer med ovanliga diagnoser, MHC-basen. Insamling av data har skett genom att personen själv, anhörig eller vårdare fyllt i Mun-H-Centers frågeformulär om tandvård, matsituation och dregling. Kartläggningen omfattar 12 frågeformulär.

Synonymer: Optisk nerv-hypoplasi. ONH-syndromet. ONH.

Beräknad förekomst: 17:100 000 barn under 18 år.

Orsak: Okänd, men sannolikt finns flera samverkande faktorer. Orsaken kan vara en underliggande genetisk känslighet hos fostret i kombination med tidig kärlskada under fosterutvecklingen som drabbar hjärnans medellinjestrukturer och området för hypofysen, hypothalamus och synnervskorsningen.

Allmänna symtom: Optikushypoplasi är en medfödd missbildning som innebär att synnerven är tunn och underutvecklad. Synnedsättningen varierar från lindrig till svår, på ena eller båda ögonen. Optikushypoplasi kan förekomma isolerat eller vara en del av ett sjukdomstillstånd med olika typer av hormonella, neurologiska och kognitiva avvikelser eller beteendestörningar. Hormonella brister förekommer hos fler än hälften av dem som har optikushypoplasi, utvecklingsstörning är vanligt och en del har epilepsi. Grov- och finmotorisk utveckling är ofta påverkad. Andra symtom som kan förekomma är låg muskelspänning (hypotonus) och halvsidig förlamning. Variationerna av de neurologiska funktionsnedsättningarna är stora. Personer med hormonella avvikelser kan behöva hormonersättningar. Det är viktigt med en tidig diagnos för att undvika att de hormonella avvikelserna orsakar stora skador. Risken för hormonella störningar verkar vara större vid dubbelsidig optikushypoplasi och/eller om det finns förändringar i hjärnan. Den sammantagna svårighetsgraden av funktionsnedsättningarna varierar från person till person. Kombinationen av synnedsättning och hormonella och neurologiska avvikelser har ofta kallats septo-optisk dysplasi (SOD) men detta begrepp används allt mer sällan.

Orofaciala/Odontologiska symtom: Vid neurologisk funktionsnedsättning kan munmotoriken och talutvecklingen vara påverkad. Ätsvårigheter är vanligt förekommande.

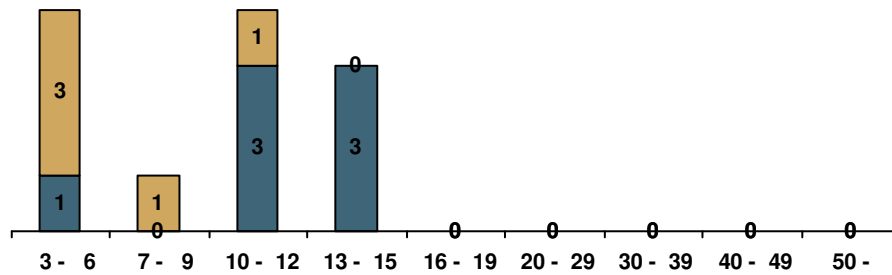
Orofacial/Odontologisk behandling:

- Vid problem att klara tandbehandling och tandborstning är det motiverat med förstärkt förebyggande tandvård.
- Tand- och bettutveckling ska följas. Vid avvikelser ska ortodontist konsulteras på tidigt stadium för planering av eventuell bettkorrigerande behandling.
- Munmotorisk träning och stimulering kan vara aktuellt vid ätsvårigheter, talsvårigheter och dregling.
- Tal- och språksvårigheter behandlas av logoped.

Källor:

Socialstyrelsens kunskapsdatabas om ovanliga diagnoser.
MHC-basen – Mun-H-Centers databas om munhälsa och orofacial funktion vid sällsynta diagnoser.
Ågrenskas Dokumentation.

Åldersfördelning

Antal: 12

Åldrar: 4 - 15

Kön: M (7) F (5)

Tilläggsdiagnoser

Medicinsk funktionsnedsättning	Ja	Nej	Uppgift saknas
Medfött hjärtfel	1	11	0
Annan hjärt-kärlsjukdom	0	12	0
Epilepsi	2	9	1
Astma	2	10	0
Behov av andningsunderstöd	0	12	0
Allergi	2	10	0

Neuropsykiatrisk diagnos	Ja	Nej	Uppgift saknas
ADHD/ADD	1	10	1
Autistiskt syndrom	6	5	1
Autistiska drag	7	4	1
Asperger syndrom	2	9	1
Tourette syndrom	0	11	1

Allmän funktionsnedsättning	Ja	Nej	Uppgift saknas
Utvecklingsstörning	1	5	6
Motorisk funktionsnedsättning	4	2	6
Synnedsättning	1	1	10
Hörselnedsättning	0	12	0
Kommunikationssvårigheter	3	2	7

Om tandvård och munhälsa

Tycker du att du får den tandvård du behöver?

	Antal
Ja, i hög grad	8
Ja, i viss mån	3
Nej, inte särskilt	0
Nej, inte alls	0
Uppgift saknas	1
Summa:	12

Hur många gånger per år brukar du besöka tandvården?

	Antal
Tre eller flera gånger per år	2
Två gånger per år	3
En gång per år	4
Mer sällan än 1 gång per år	3
Uppgift saknas	0
Summa:	12

När röntgades dina tänder senast?

	Antal
Under de senaste två åren	5
För mer än två år sedan	2
Har aldrig röntgat tänderna	5
Uppgift saknas	0
Summa:	12

Sköter du dina tänder på ett bra sätt?

	Antal
Ja, i hög grad	5
Ja, i viss mån	6
Nej, inte särskilt	1
Nej, inte alls	0
Uppgift saknas	0
Summa:	12

Vem borstar dina tänder?

	Antal
Jag borstar alltid själv	1
Jag borstar själv ibland, och ibland får jag hjälp	2
Jag får alltid hjälp av någon annan	9
Uppgift saknas	0
Summa:	12

Hur ofta borstas dina tänder?

	Antal
Tre eller flera gånger per dag	1
Två gånger per dag	9
En gång per dag	2
Mer sällan än varje dag	0
Uppgift saknas	0
Summa:	12

Om tandvård och munhälsa

	Ja	Nej	Uppgift saknas
Har du ont från munnen?	0	10	2
Känner du dig torr i munnen?	1	9	2
Har du slagit i dina permanenta framtänder allvarligt någon gång?	1	11	0
Tycker du att du har ett avvikande bett?	4	7	1
Har du haft tandställning?	1	11	0
Tycker du att du har behov av tandreglering/tandställning?	1	8	3

Gnisslar eller pressar du tänderna på natten?

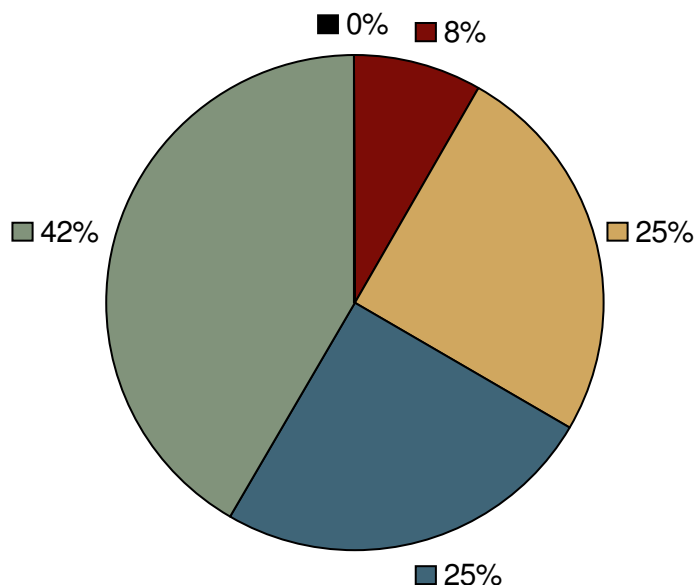
	Antal
Aldrig	9
Någon gång i veckan	0
Varje natt	3
Uppgift saknas	0
Summa:	12

Gnisslar eller pressar du tänderna på dagtid?

	Antal
Aldrig	8
Någon gång i veckan	1
Varje dag	3
Uppgift saknas	0
Summa:	12

Hur det går att äta

Har du några problem med att äta?

	Antal
Ja, i hög grad	1
Ja, i viss mån	3
Nej, inte särskilt	3
Nej, inte alls	5
Uppgift saknas	0
Summa:	12

	Ja	Nej	Uppgift saknas
Hostar du dagligen i samband med måltid?	0	12	0
Får du kväljningar dagligen i samband med måltid?	1	11	0
Får du sura uppstötningar dagligen?	1	9	2
Kräks du ofta (minst 2 gånger i veckan)?	0	12	0
Har du dålig aptit?	1	11	0
Dröjer det länge innan du kan svälja en tugga?	0	12	0
Pressar du fram tungan när du skall svälja så att mat hamnar utanför munnen?	0	12	0
Har du svårt att tugga, dvs finfördela kosten med hjälp av kindtänderna?	3	8	1
Har du svårt att ta av maten från skeden med läpparna?	1	10	1
Har du problem med att mat och dryck läcker ut genom mungiporna?	1	11	0
Brukar mat ligga kvar i munnen efter måltiderna?	0	11	1
Får du näringstillförsel på annat sätt än via munnen?	0	12	0

Om dregling

Dreglar du?

	Antal
Dreglar aldrig	9
Dreglar ibland - inte varje dag	0
Dreglar ofta - varje dag	3
Konstant dregling	0
Uppgift saknas	0
Summa:	12

Hur mycket dreglar du?

	Antal
Lätt dregling, bara på läpparna	0
Måttlig dregling, på läpp och haka	2
Riklig dregling	0
Mycket riklig dregling	1
Uppgift saknas	0
Summa:	3

Är dregling ett problem för dig?

	Antal
Ja, i hög grad	0
Ja, i viss mån	1
Nej, inte särskilt	2
Nej, inte alls	0
Uppgift saknas	0
Summa:	3

Är dregling ett problem för din familj eller omgivning?

	Antal
Ja, i hög grad	0
Ja, i viss mån	2
Nej, inte särskilt	1
Nej, inte alls	0
Uppgift saknas	0
Summa:	3